

19 בינואר 2017

לכבוד
ירון דקל
מפקד גלי צה"ל
פקס: 03-5126710

באמצעות דוא"ל: lishca@glz.co.il

שלום רב,

הנדון: פגיעה בחופש הביטוי והזכות לשימוע של שדרנית הרדיו חן אלמליח

הריני לפנות אלייך בשם האגודה לזכויות האזרח בישראל בעקבות הודעתך בטוויטר על סיום התקשרות מיידית עם השדרנית גב' חן אלמליח, הכל כמפורט להלן:

1. על רקע האירועים הטרגיים שהתרחשו אתמול (18.1.17) באום אלחיראן, כתבה גב' חן אלמליח, עד אתמול שדרנית מוסיקה בגלגל"צ, פוסט לעיני חבריה בפייסבוק. תוכנו של הפוסט אינו זמין עוד משום שנמחק על-ידי גב' אלמליח, אולם צילום מסך של חלק מהפוסט התפרסם בפומבי:

2. כאמור הפוסט פורסם לעיני חבריה בפייסבוק של גב' אלמליח, אך צילום מסך שלו הופץ ברחבי הפייסבוק ולאחר מכן בתקשורת והוא עורר סערה ותגובות רבות. חלק מהתגובות כללו בתוכן קללות ונאצות כלפי גב' אלמליח וקראו לפטר אותה מגל"צ. כך למשל, פרסם מר יואב אליאסי, המכונה "הצל", בעמוד שלו המונה כ-279,877 עוקבים: "במידה ומפקד גלי צה"ל לא מודיע היום על פיטוריה של הפח אשפה השדרנית חן אלמליאח (כך במקור - ר.כ.), אני אדאג שהחיילים עצמם יבעטו בה מחוץ לתחנה, הבית של החיילים אלק! בגלי צה"ל היא לא תשדר יותר אפסונית חוצפנית כפויית טובה!".

3. בעקבות הסערה גב' אלמליח החליטה למחוק את הפוסט מעמוד הפייסבוק שלה. מאוחר יותר פרסמה הצהרה פומבית ובין היתר הבהירה שדבריה לא הובנו כראוי והיא אינה תומכת בהרג ואינה תומכת בפיגועי דריסה. ניתן למצוא את ההבהרה בדף הפייסבוק שלה:

<https://www.facebook.com/khenelmaleh/posts/10212019781878142>

4. מספר שעות לאחר פרסום צילום המסך של הפוסט המקורי, וטרם ההבהרה שהוציאה גב' אלמליח, פרסמת בטוויטר ציוץ שמודיע על סיום התקשרות מיידית עם גב' אלמליח בעקבות התבטאותה:

5. על רקע השתלשלות עניינים זו, אני פונה אלייך על-מנת לפרט את עמדתה העקרונית של האגודה לזכויות האזרח בדבר פיטורי עובדים על רקע השקפתם הפוליטית או התבטאויותיהם ברשת האינטרנט ולבקש ממך שתחזור בדך מאופן התנהלות התחנה במקרה זה.
6. חופש הביטוי הוא זכות יסוד במשפט הישראלי, ומשתרע גם על ביטויים פוגעניים, מעליבים ומקוממים. ביקורת על רשויות המדינה כמו הממשלה, הצבא והמשטרה, גם אם היא קיצונית וסרת טעם, מוגנת בדרך כלל על-ידי חופש הביטוי.
7. האיסור להפלות או לפגוע עובד בשל השקפותיו גם הוא כלל יסוד בשיטת המשפט בישראל, שלימים אף עוגן בחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988.
8. לעמדתנו, אין לפגוע בעובדים או לפטרם על רקע השקפות והתבטאויות ברשת ומחוצה לה, בוטות ומקוממות כל שיהיו, לבטח ללא הליך מסודר והוגן הכולל שימוע מקדים. נקיטה באמצעים נגד עובדים יכול שתותר במקרים חריגים בלבד, בהם יוכח כי התבטאויותיו של עובד פוגעות ביכולתו למלא את תפקידו. אין לתת ללחץ הציבורי או להשקפותיו האישיות של המעסיק כדי להשפיע על זכויות העובד לחופש ביטוי בחייו האישיים ולהליך שימוע מסודר.
9. גם אם נדמה שביטוי הוא בגדר הסתה לאלימות, הדין הפלילי דורש מבחנים נוספים ומחמירים – למשל הסיכוי יגרום בפועל לאלימות – כתנאי להגדרתם כעבירה פלילית. בכל מקרה המשטרה, ולא מקום ההעסקה, היא הגורם המוסמך לפעול נגד ביטוי בעל אופי פלילי ובתי המשפט הם שמוסמכים לקבוע האמנם הפרסום הוא פלילי.
10. כך או כך, ובכל סוג של עבודה או התקשרות חוזית – לפני כל נקיטה בצעדים בגין התבטאות נדרש לקיים שימוע והליך פיטורין למועסק/ת. מטרת השימוע היא לברר את העובדות ולאפשר לעובד להתייחס להתבטאותו ולנסיבותיה ולהסביר את עצמו. השימוע גם נועד לבחון בצורה שקולה האומנם מתקיימות אותן נסיבות חריגות, המצדיקות פגיעה במשרתו או בתנאי העבודה של המועסק/ת.¹ כזכור לך, כך נעשה במקרה של מבקר הקולנוע גידי אורשר שהתבטא בפייסבוק בגזענות כלפי מזרחים. אורשר לא פוטר בהליך בזק, אלא הושעה קודם לצרכי שימוע, ולאחר שעבר שימוע והתנצל בפומבי הוחזר לתפקידו.
11. גבי אלמליח מתפקדת כשדרנית מוסיקה כשעתיים בשבוע, וספק רב אם לדברים שאמרה יש קשר או השפעה על עבודתה. את הדברים שפרסמה, נפיצים ומקוממים ככל שיהיו, פרסמה בחשבון הפייסבוק שלה בפוסט הפתוח לעיני חברה. לאחר שהפוסט הופץ בפומבי, בחרה גבי אלמליח להסיר את הפוסט ולהבהיר בפומבי שאינה תומכת בהרג ואינה תומכת בפגיעות. למיטב הידוע לנו, לגבי אלמליח לא ניתנה הזדמנות אמיתית לשימוע, שם הייתה יכולה להסביר את כוונותיה ולהתגונן מפני סיום העסקתה שהתבצע בציף בטוויטר.

¹ להרחבה ראו זכותון שפרסמה האגודה בנושא: <http://www.acri.org.il/he/35898>

12. אנו מזכירים לך, כי במקרים אחרים, בהם שדרני גל"צ התבטאו באופן שנוי במחלוקת בשידור (ולא בחשבון הפייסבוק שלהם), לא ננקטו נגדם אמצעים דומים. כך למשל, כפי שהצביע על כך פרופ' יוסי דאהן בעמוד הפייסבוק שלו, קובי אריאלי ועירית לינור ממשיכים לשדר בתחנה אף על פי שהתנהל ביניהם בשידור הדיאלוג האלים הבא בעקבות דו"ח של ארגון שוברים שתיקה: "במקרה של בוגדים שמאלנים עם בעיות זהות שלא סגורים על עצמם, מלשינים עלינו למחנה אחר... השאלה היא מדוע החזקים שלנו לא מנפחים להם את הצורה ושולחים אותם הביתה עם צלקות."²

13. אנו מודאגים אם כן מהתנהלות גלי צה"ל במקרה העסקתה של גב' אלמליח ומודאגים ביתר שאת מהשפעתה המצננת של התנהלות זו על חופש הביטוי של כלל השדרנים בתחנה. מדאיגה גם ההתייחסות השונה והסלקטיבית לשדרנים בתחנה על רקע זהותם ועל רקע ההשקפות החברתיות והפוליטיות שהם מביעים.

אנו קוראים לך אפוא לחזור בך מהדרך שבה התנהלה התחנה במקרה של גב' חן אלמליח ולפעול בהתאם לדין, וכפי שפעלה שהתחנה במקרים דומים אחרים.

בברכה,
רעות כהן, עו"ד

העתק :

נדב רביד, מנהל גלגל"צ, דוא"ל: nadav@walla.net.il, פקס: 03-5126679.

² להרחבה ראו: <http://www.haaretz.co.il/news/law/1.1271953>